

2024

BEREDSKABSPLAN

ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER OG NEGATIV SOCIAL KONTROL

Indhold

1. Barnets lov	3
2. Hvem henvender denne beredskabsplan sig til?	3
3. Målsætning og formål.....	3
4. Fredensborg Kommunes vision for området	4
5. Beredskabet i Fredensborg Kommune - forebyggelse, opsporing og håndtering.....	5
Infohus Kommune.....	5
Vidensambassadører	5
Effektiv handlen og systematiske sagsgange	5
6. Målgruppe	5
7. Definition af begreber.....	6
Æresrelaterede konflikter	6
Negativ social kontrol	7
Udøvere	8
8. Organisering.....	8
9. Bekymringstegn – symptomer og signaler.....	9
Børn og unge under 18 år	10
Voksne over 18 år	11
10. Børn og unge under 18 år – hvornår og hvordan skal du handle?	11
Hvornår skal du handle?	12
Hvordan skal du handle?.....	12
Særligt om genopdragelsesrejser	14
Akutte og alvorlige henvendelser	15
11. Voksne over 18 år – hvornår og hvordan skal du handle?	15
Hvornår skal du handle?	15
11. Voksne over 18 år – hvornår og hvordan skal du handle?	15
Hvornår skal du handle?	15
Hvordan skal du handle?.....	16
Særligt om ufrivilligt udlandsophold	16
Akutte og alvorlige henvendelser	17
12. Sikkerhedsplan og opmærksomhedspunkter.....	18
Sikkerhedsplan.....	18
Opmærksomhedspunkter	18
13. Sikkerhedskonsulentordning og koordinationsenheden mod genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold	19

Sikkerhedskonsulenter.....	19
Koordinationsenheden mod genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold	19
14. Her kan du hente mere viden og få rådgivning.....	20
15. Lovgivning	21

Beredskabsplan, æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

1. Barnets lov

Barnets lov trådte i kraft den 1. januar 2024. Ifølge dennes §15 stk. 3 skal alle kommuner have et beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter blandt børn, unge og deres familier. Det er endvidere et krav, at beredskabet udformes skriftligt, vedtages af Byrådet og offentliggøres, og at Byrådet reviderer beredskabet løbende efter behov, dog som minimum hvert fjerde år.

Det fremgår af bemærkningerne til barnets lov, at beredskabet skal omfatte hele kommunens børne- og ungeområde og bør være koordineret på tværs af disse sektorer og med kommunens forvaltninger, afdelinger samt med andre relevante myndigheder som f.eks. politi, sundhedsvæsen, krisecentre, psykiatrien m.fl. Formålet med bestemmelsen er at sikre forebyggelse og håndtering af sager om f.eks. tvangsægteskab, genopdragelsesrejse, trusler eller vold og negativ social kontrol over for børn og unge, der udøves af familien eller netværket.

2. Hvem henvender denne beredskabsplan sig til?

Denne beredskabsplan henvender sig til ledere, fagpersoner og frivillige med kontakt til borgere, der kan være berørt af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Det vil sige de personer, som beredskabsplanen skal understøtte, så de kan hjælpe de borgere, det handler om.

Fagpersoner er i denne sammenhæng den samlede gruppe af ansatte, der har direkte kontakt til de borgere, som beredskabsplanen skal hjælpe. Det gælder både kommunale medarbejdere med og uden myndighedsansvar, herunder sagsbehandlere, familierådgivere, jobkonsulenter, lærere, pædagoger, sundhedsplejersker, den kommunale tandpleje samt eksterne samarbejdspartnere såsom ansatte i den boligsociale helhedsplan, dansk-undervisere m.fl.

3. Målsætning og formål

Målsætningen med denne beredskabsplan er, at alle sager vedrørende æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol, dvs. akutte såvel som bekymringssager, skal håndteres systematisk, effektivt og med høj faglighed. Beredskabsplanen er udformet, så den dækker ikke blot børne- og ungeområdet men også voksenområdet.

Sagerne skal som udgangspunkt håndteres i kommunens almindelige indsatser. Der kan imidlertid være tvivl om, hvordan sager om mulige æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol bør håndteres, og det er derfor hensigtsmæssigt at have en beredskabsplan for området. Beredskabsplanen skal således tydeliggøre overfor ledere og fagpersoner, hvem de kan henvende sig til for at få hjælp og sparring, og hvordan de skal handle i en given situation. Beredskabsplanen sætter desuden fokus på de særlige sikkerhedsudfordringer, der kan være i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol, og hvordan de håndteres bedst muligt. Endelig skitserer beredskabsplanen de symptomer og signaler, som

fagpersoner skal være opmærksomme på for at kunne genkende og spotte situationer, hvor æresrelaterede konflikter og/eller negativ social kontrol muligvis er i spil. Sidst i beredskabsplanen kan man finde en liste over henvendelsesmuligheder for sparring og konkret hjælp i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol, ligesom der afslutningsvis er et kapitel med den mest relevante lovgivning med betydning for området.

4. Fredensborg Kommunes vision for området

Fredensborg Kommune ønsker at fremme lige muligheder for det gode liv for alle kommunens borgere uanset alder, køn eller kulturel baggrund. Fredensborg Kommune vil sikre de bedste forudsætninger for dette ved at forebygge, opspore og håndtere akutte sager såvel som bekymrings-sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol hensigtsmæssigt og effektivt både for borgere under og over 18 år.

I overensstemmelse med dette, har Fredensborg Kommune i samarbejde med Nordsjællands Politi valgt at have særligt fokus på æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol ved at sætte det ind som et lokalt fokusområde på Lokalrådets handleplan for perioden 2023-2026 med punktet *Styrket indsats og samarbejde om negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter*.

Byrådets arbejdsgrundlag

Beredskabsplanen for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol er med til at støtte op om og realisere byrådets arbejdsgrundlag. En beredskabsplan for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol ligger i forlængelse af Byrådets pejlemærker. Her skal særligt fremhæves Byrådets pejlemærke vedrørende børns mulighed for udvikling og trivsel - også mentalt - via stærke fællesskaber og gode sociale relationer "Det er sejt at blive dygtig", samt pejlemærkerne "Livskvalitet i hverdagen" og "Alle har ret til et meningsfuldt liv".

FN's verdensmål

Fredensborg Kommune arbejder aktivt med FN's verdensmål, og en beredskabsplan for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol refererer direkte over i følgende verdensmål:

- 3. Sundhed og trivsel
- 4. Kvalitetsuddannelse
- 5. Ligestilling mellem kønnene
- 8. Anstændige jobs og økonomisk vækst
- 10. Mindre ulighed

I *Handlingsplan for FN's Verdensmål* er bekæmpelse af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol desuden fremhævet som et særligt udvalgt indsatsområde i Danmark med reference til Verdensmål 5 *Ligestilling mellem kønnene* (Finansministeriet, juni 2021).

Med denne beredskabsplan for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol ønsker Fredensborg Kommune at understøtte og arbejde videre med FN's verdensmål ved at oversætte ovenstående verdensmål til lokale mål og handlinger på et område, der i en dansk kontekst er fremhævet som et særligt fokusområde.

5. Beredskabet i Fredensborg Kommune - forebyggelse, opsporing og håndtering

Fredensborg Kommune ønsker et effektivt beredskab på området, der både har fokus på kontinuerlig vidensdeling og -opbygning samt på effektiv håndtering, når en sag kommer til kommunens kendskab. Beredskabet i Fredensborg Kommune udgøres således af denne beredskabsplan for området samt følgende elementer:

Infohus Kommune

Der er etableret en gruppe af særlige fagprofessionelle, der træder til og vurderer sager, laver akutte risikovurderinger mv., når en sag kommer til kommunens kendskab. Dette samarbejde kaldes Infohus Kommune og består af nøglepersoner med særlig viden på området fra Fredensborg Kommune, Nordsjællands Politi samt repræsentanter for Nivå og Kokkedal Skole. Infohus Kommune kan desuden trække på specialistviden fra relevante rådgivningstilbud på området efter behov.

Vidensambassadører

En gruppe af nøglepersoner blandt relevante interessenter på området. Oprettelsen af en sådan gruppe skal sikre kontinuerligt fokus på området samt sikre faglig viden og sparring. Gruppens deltagere fungerer således som vidensambassadører på området og kan bringe viden med tilbage i deres respektive baglande. Gruppen består af nøglepersoner fra bl.a. skoler, daginstitutioner, politi, boligsocial helhedsplan, sundhedssektoren m.fl. Gruppen mødes mindst to gange årligt en formiddag, og gruppen udgør et rum for faglige drøftelser, sparring og opkvalificering i forhold til viden på området. Deltagere og aktiviteter evalueres og justeres løbende og efter behov.

Effektiv handlen og systematiske sagsgange

Actioncard

Fredensborg Kommune har lavet et action card for myndighedspersoner, fagpersoner og frivillige med borgerkontakt, der kort skitserer, hvordan man skal handle i sager om bekymring, mistanke eller viden om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol, samt hvor man kan søge hjælp og sparring.

Flowchart – sagsgange

I forlængelse af action cardet er der udarbejdet et flowchart over sagsgange ved underretning om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol til Fredensborg Kommune. Action cardet skitserer, hvordan behandlingen af en given sag forløber og håndteres.

Se desuden afsnit om organisering.

6. Målgruppe

Målgruppen for indsatsen er de børn, unge og voksne, der kan være berørt af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol, og som derfor skal have hjælp.

I Danmark har størstedelen af dem, der søger hjælp i forbindelse med en æresrelateret konflikt, rødder i lande, hvor fællesskabets (familiens) interesser står over individets rettigheder, og hvor der er et stærkt

køns- og aldershierarki og en patriarkalsk familiestruktur. I Danmark er de derfor ofte vokset op i kulturelle eller religiøse minoritetsfamilier.

Det æreskodeks, der kan give anledning til æresrelaterede konflikter, gælder dog kun i nogle familier i disse miljøer og er ikke knyttet til bestemte religioner eller kulturer. Der er derfor eksempler på æresrelaterede konflikter i meget forskellige kulturer, miljøer og religioner.

7. Definition af begreber

Det er vigtigt med tydelighed omkring begreberne *æresrelaterede konflikter* og *negativ social kontrol* og hvad de dækker over for at kunne opspore og genkende det, når man møder det. Men også for at vide, hvordan man som fagperson skal handle i situationer, hvor der er grund til bekymring, eller hvor man har konkret mistanke eller viden om en æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol.

Denne beredskabsplan benytter definitioner og beskrivelser af begreberne *æresrelaterede konflikter* og *negativ social kontrol*, som de er fremsat i bemærkningerne til barnets lov og endvidere som beskrevet i Vejledning nr. 3 kapitel 2 til Serviceloven og i den nationale handlingsplan fra 2016.

Æresrelaterede konflikter

Det fremgår af bemærkningerne til barnets lov, at begrebet *æresrelaterede konflikter*

"(...) dækker over konflikter, der kan opstå i kollektivistiske og patriarkalske familieformer, hvor individets rettigheder og trivsel begrænses af hensyn til kollektivets ære og omdømme. Kollektivet kan både udgøres af den nære familie, af den udvidede familie og af netværket, hvoraf dele kan være bosiddende i andre lande.

For at beskytte eller genoprette kollektivets ære og omdømme anvendes en række handlinger til at regulere og/eller sanktionere individets adfærd. Handlingerne omfatter negativ social kontrol, trusler, udøvelse af forskellige former for vold (fysisk, psykisk, seksuel, økonomisk, digital og stalking), drab, kvindelig omskæring, tvangsægteskaber og udlandsophold, der er til skade for barnet eller den unges sundhed og udvikling, f.eks. genopdragelsesrejser. Individet kan blive udsat for én eller flere af disse handlinger, i enkeltstående tilfælde eller over længere tid, og udøver kan være én eller flere personer".

Vejledning nr. 3 kapitel 2 til Serviceloven definerer æresrelaterede konflikter således:

"Ved en æresrelateret konflikt forstås en konflikt, som knytter sig til opfattelsen i en familie af, at et familiemedlem har krænket familiens ære. Æren er tæt knyttet til den unges (kvindes) seksualitet, som skal kontrolleres, så den unge bevarer sin ærbarhed. En krænkelse af familiens ære kan f.eks. opstå i tilfælde, hvor et familiemedlem har en kæreste, har sex uden for ægteskab eller har valgt en ægtefælle mod familiens ønske m.v. Æreskodekset gælder kun i nogle familier, og det er ikke knyttet til bestemte religioner eller kulturer.

Familiens ære er knyttet til en opfattelse af familien som en samlet enhed, hvor den enkeltes handlinger kan påvirke hele familiens ære positivt eller negativt. Familien kan både omfatte den nære familie og den udvidede familie – også transnationalt. Familiens ære skal således opretholdes både over for den etniske gruppe lokalt og transnationalt. F.eks. kan et fjernt, men indflydelsesrigt familiemedlem, der opholder sig i udlandet, have indflydelse på, hvordan en ung skal leve sit liv i Danmark, ligesom den justits, der i nogle tilfælde udøves i lokalmiljøet, har betydning for familiens ære. Hvis en ung handler på en måde, som i

familiens øjne krænker æren, kan familien reagere på forskellig vis for at forhindre den unges handlinger. Det betyder, at familien f.eks. kan opstille restriktioner i forhold til den unges skolegang, fritidsliv, valg af venner m.v. Der kan også være tale om isolering af den unge, indespærring, trusler, vold, genopdragelsesrejse, tvungen forlovelse, tvungen religiøs vielse uden borgerlig gyldighed, tvangsægteskab og i værste fald drab. I de sager, der eskaleres, vil der ofte være tale om, at familien i første omgang har forsøgt at korrigere den unges adfærd på en mindre indgribende måde”.

Æresrelaterede konflikter har alvorlige konsekvenser for det enkelte barn, ung eller voksen i form af dårligere mentalt helbred og trivsel samt manglende muligheder for at deltage aktivt i samfundsmæssige aktiviteter.

Det er endvidere vigtigt at være opmærksom på, at også drenge og mænd kan være udsat for æresrelaterede konflikter. Det kan f.eks. ske, hvis en dreng eller mand modsætter sig et ægteskab eller falder udenfor familiens/miljøets normer for seksuelle præferencer, køns- eller identitetsopfattelser. Både drenge og mænd og piger og kvinder i alle aldre kan derfor være ofre for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

Negativ social kontrol

Ifølge bemærkningerne til barnets lov, bruges begrebet *negativ social kontrol* oftest om:

”(...) handlinger, som et fællesskab anvender til at regulere og/eller sanktionere individets adfærd i henhold til fællesskabets normer.

Negativ social kontrol kan blandt andet komme til udtryk som begrænsninger af individets muligheder for at træffe alderssvarende valg for sit eget liv, her under socialt liv, fritidsinteresser, seksualitet, krop, uddannelse og job, fastholdelse i uønskede relationer og gennem isolation og overvågning. Negativ social kontrol kan have en karakter eller et omfang, hvor den falder inden for straffelovens definition på psykisk vold.

I den nationale handlingsplan fra 2016 står der endvidere at:

”Negativ social kontrol i forhold til æresrelaterede konflikter handler om handlinger, styring, kontrol eller sanktioner, der i væsentlig grad hæmmer eller begrænser den enkeltes livsudfoldelse, adfærd, valg og rettigheder. Det kan f.eks. være kontrol eller restriktioner i forhold til livsstil, fritidsaktiviteter, sociale relationer, valg af ægtefælle eller retten til selv at bestemme over egen krop. Piger og kvinder er særligt udsatte for negativ social kontrol. Også drenge kan udsættes herfor, men det sætter typisk ind på et senere tidspunkt i deres liv, f.eks. i forbindelse med valg af ægtefælle, seksualitet eller uddannelse.

Det kan få konsekvenser for den enkelte i form af f.eks. manglende frihed og ligestilling samt deltagelse i skole- og fritidsaktiviteter. Den sociale kontrol vil ofte af familien blive begrundet i et ønske om at passe på sit barn, så barnet eller den unge ikke får et dårligt rygte, ikke bliver udsat for dårlig påvirkning og ikke har en adfærd, som er i modstrid med familiens æreskodeks”.

Negativ social kontrol kan forstås som et middel til at forebygge æresrelaterede konflikter. Når et barn/ung/voksen ikke efterlever eller accepterer den negative sociale kontrol, er der risiko for, at situationen udvikler sig til en æresrelateret konflikt. Dog kan kontrollen også være udtryk for en igangværende æresrelateret konflikt, ligesom det kan være udtryk for en opdragelsestradition, der ikke er særlig bevidst eller begrundet.

Social kontrol er en integreret del af ethvert samfund, for uden regler for hvordan individer bør opføre sig og omgås hinanden, kan et samfund ikke hænge sammen. Men når der udøves kontrol på en måde, der medfører begrænsning af individets rettigheder, trivsel eller alderssvarende udvikling, bliver den sociale kontrol et problem både for individet og for samfundet - den bliver *negativ*. I Danmark er udøvelse af en sådan form for negativ social kontrol ikke lovlig.

Udøvere

Det er ofte forældre, der udøver den negative sociale kontrol og er de primære udøvere i en æresrelateret konflikt. Men også søskende, den øvrige familie i Danmark og pres fra familie i oprindelseslandet samt netværket i nærmiljøet kan spille en rolle både i forhold til æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Drengene og mænd kan f.eks. blive presset eller ligefrem tvunget til at udøve negativ social kontrol, true eller udøve vold mod familiemedlemmer, der har forbrudt sig mod de gældende normer. På den måde kan man være både offer for og udøver af negativ social kontrol på samme tid.

8. Organisering

For oversigt over sagsgange i Fredensborg Kommune, se "*Flowchart, sagsgange ved æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol – ved underretning til Fredensborg Kommune*".

Infohus Kommune

Fredensborg Kommune har nedsat en arbejdsgruppe bestående af fagpersoner kaldet "Infohus Kommune", der træder sammen og vurderer, hvordan en sag bedst håndteres, når den kommer til kommunens kendskab. Infohus Kommune består af en tovholder fra Modtagelsen (faglig leder), KUI-leder, løsladelses- og exit-koordinator (repræsentant for Jobcenteret), nøgleperson fra Nordsjællands Politi med særlig viden på området og uddannet i risikovurderinger samt en repræsentant for hhv. Nivå og Kokkedal Skole. Deling af personlige oplysninger i Infohus Kommune sker som udgangspunkt i retsplejelovens § 115, se mere herom under kapitlet om lovgivning på området.

Sagsgange

Når en sag om en mulig æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol kommer til kendskab i Fredensborg Kommune, indkalder tovholder for Infohus Kommune de relevante parter i Infohus Kommune, herunder politiets tovholder. Det er tovholder, der vurderer fra sag til sag, hvem de relevante parter fra Infohus Kommune er i en given sag. Infohus Kommune laver en akut risikovurdering og afklarer, hvordan sagen skal håndteres. Politiets tovholder i Infohus Kommune er uddannet i at udarbejde risikovurderinger.

Infohus Kommune beslutter (1) om sagen skal henlægges, eller (2) om den er så alvorlig eller akut, at den med det samme overdrages til politiet, eller (3) om sagen skal behandles i kommunen. Beslutningen afhænger af Infohus Kommunes konkrete vurdering i den enkelte sag.

En sag, der skal behandles i kommunen, visiteres videre alt efter, om det drejer sig om en borger under eller over 18 år.

Borgere under 18 år

I sager om et barn/ung under 18 år har tovholder for Infohus Kommune ansvaret for, at der udarbejdes en grundig risikovurdering *uden* inddragelse af forældre og netværk, og at sagen overdrages til relevant

sagsbehandler i indsats- eller specialteamet i Center for Familie og Unge. Modtagelsen er forpligtet til at foretage en vurdering af bekymringsgrundlaget inden for 24 timer.

Når sagen er overdraget til rette sagsbehandler, har denne sagsbehandler ansvaret for at følge sagen til dørs. Sagsbehandler håndterer sagen med råd og vejledning fra fagpersoner med viden om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol i kommunen. For børn og unge under 18 år skal der udarbejdes en børnefaglig undersøgelse med det formål at belyse forholdene omkring barnet/den unge. Hvis der som led i sagen har været eller er mistanke om fysisk vold eller gentagen psykisk vold (herunder negativ social kontrol), skal sagen behandles i det regionale børnehus. Ved iværksættelse af indsats skal der udarbejdes en handleplan, hvor målene med indsatsen fremgår.

Borgere over 18 år

I sager om en ung/voksen, der er fyldt 18 år, har repræsentanten for Jobcenteret ansvaret for, at der udarbejdes en grundig risikovurdering, og at sagen overdrages til relevante sagsbehandler.

18-25 år

Hvis det drejer sig om en sag med efterværn, overdrages sagen til en rådgiver i Center for Familie og Unge. I sager uden efterværn, men hvor borgeren er kendt i Voksenteamet (Center for Psykiatri og Handicap), behandles sagen af en rådgiver i Center for Psykiatri og Handicap. Det er en konkret vurdering i den enkelte sag. Hvis borgeren hverken er godt kendt i Center for Familie og Unge eller i Center for Psykiatri og Handicap, overdrages sagen til en sagsbehandler i Jobcenteret, der evt. kan inddrage Voksenteamet efter behov. Sagsbehandler håndterer sagen med råd og vejledning fra fagpersoner i kommunen med viden om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

Over 25 år

Sager om borgere over 25 år overdrages altid til en sagsbehandler i Jobcenteret. Sagsbehandleren har ansvar for, at sagen følges til dørs og håndteres effektivt og hensigtsmæssigt med inddragelse af øvrige relevante parter, herunder fx psykiatri eller sagsbehandler i Voksenteamet.

For voksne over 18 år skal der laves en handleplan inkl. risikovurdering, oplysninger om borgeren, evt. sikkerhedsplan og støttemuligheder.

9. Bekymringstegn – symptomer og signaler

Der findes en række symptomer og signaler på generel mistrivsel men også nogle, der kan være mere specifikke tegn på æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. En person, der er udsat for en æresrelateret konflikt eller for negativ social kontrol, vil ofte have symptomer og udvise signaler, der er omfattet af de generelle symptomer på mistrivsel, men der ud over også nogle, der i særlig grad gælder for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

Symptomer og signaler – mistrivsel generelt

Psykiske og fysiske symptomer	Adfærdsændringer
Generel mistrivsel	Ændring i påklædning
Ensomhed	Lyver
Træthed	Mistroisk
Svært ved at sove	Aggressiv og udfarende

Koncentrationsproblemer	Rastløs
Psykosomatiske symptomer som ondt i hovedet, maven eller andre dele af kroppen	Ligeglad
Samvittighedskvaler	Virker bange, angst eller indelukket
Depression og/eller angstanfald	Bekymret
Opgivende og umotiveret	Alt for velfungerende/overtilpasset
Relationsproblemer	Begynder at stjæle eller anden afvigende adfærd
Selvmodsforsøg eller selvskade	Begynder at dyrke overdreven sport
Skyld- og skamfølelser	

Symptomer og signaler – særligt ved æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

De symptomer og signaler, der i særlig grad gælder for personer udsat for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol kan f.eks. være

- Restriktioner i forhold til skolegang, deltagelse på arbejdsmarkedet, sprogskole, fritidsliv m.v.
- Styring, kontrol eller sanktioner, der i væsentlig grad hæmmer eller begrænser den enkeltes livsudfoldelse, adfærd, valg og rettigheder såsom valg af ægtefælle eller uddannelse, kontrol af beklædning, mobiltelefon, vennekreds o.l.
- Isolering, indespærring, trusler, fysisk og psykisk vold, pres, undertrykkelse o.l.

Dertil kommer, at man kan inddele symptomer og signaler i forhold til æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol i bekymringstegn, der særligt er typiske og gør sig gældende for henholdsvis børn og unge og for voksne.

Der kan være mange årsager til, at man kan observere symptomer og signaler, der kan være tegn på æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Det er derfor også vigtigt altid at se symptomer og signaler i sammenhæng med det, man ellers ved om den pågældende og dennes familieforhold, særligt om der er tale om en familie med en stærk kollektivistisk og patriarkalsk familiestruktur, hvor ære har stor betydning.

Vær opmærksom på, at ikke bare bekymringstegn men også lovgivning på området kan være forskellig, alt efter om borgeren er under eller over 18 år.

Børn og unge under 18 år

Bekymringstegn – specifikt for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

Særligt for børn og unge under 18 år skal man være opmærksom på følgende symptomer og signaler:

Skole- og fritidsliv	Familierelationer
Sociale restriktioner (f.eks. deltager ikke i legegrupper, børnefødselsdage o.l.)	Der tales om forlovelse i hjemmet
Deltager ikke i skolearrangementer, lejrskoler eller fritidsaktiviteter	Familien skal rejse til hjemlandet over en længere periode
Må ikke deltage i aktiviteter med det modsatte køn	Er tidligere løbet væk hjemmefra

Familien afskærer bestemte uddannelsesvalg	Søskende har været udsat for pres f.eks. til ægteskab
Skolepræstationer bliver dårligere	Familien overvåger og kontrollerer adfærd og sociale aktiviteter
Overpræstation hvor næsten al fritid bruges på skolearbejde	Familien tjekker mobil og sociale medier
Meget fravær fra skole (sygdom/pjæk/husarrest)	Ændringer i familierelationer og roller f.eks. ved faders dødsfald
Kommer for sent eller overholder ikke aftaler	
Lever dobbeltliv med f.eks. forskel på opførsel i skolen og i hjemmet	
Få eller ingen venner/veninder	
Hentes af bror eller anden familie lige efter skole	
Mange pligter og stort ansvar i hjemmet	

Voksne over 18 år

Bekymringstegn – specifikt for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

Særligt for voksne over 18 år skal man være opmærksom på følgende symptomer og signaler:

Job og uddannelse	Familierelationer
Ægtefælle/familie vil bestemme niveau af deltagelse på arbejdsmarked eller sprogskole	Familien skal rejse til hjemlandet over en længere periode
Begrænsninger i uddannelsesvalg	Vedkommende har været på krisecenter eller henvendt sig ang. muligheden for det
Stort ansvar og mange forpligtelser i hjemmet	Andre i familien (f.eks. børn eller søskende) har været udsat for pres f.eks. til ægteskab
Få eller ingen venner/veninder	Må ikke deltage i aktiviteter med det modsatte køn
Meget fravær fra sprogskole, aktiveringscenter, praktik o.l.	Familie/ægtefælle overvåger og kontrollerer adfærd og sociale aktiviteter
Svær at motivere til aktiv deltagelse på arbejdsmarkedet/arbejdsmarkedsrettede aktiviteter	Familie/ægtefælle tjekker mobil og sociale medier
Kommer for sent eller overholder ikke aftaler	Tidligere vold eller trusler om vold i familien

10. Børn og unge under 18 år – hvornår og hvordan skal du handle?

Med barnets lov er der kommet øget fokus på børn og unges sikkerhed - også i forhold til æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Det betyder blandt andet, at kommunen - når der kan være tale om æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol - har pligt til at foretage en risikovurdering, **inden** barnets eller den unges forældre og netværk inddrages i sagen. I bemærkningerne til loven uddybes det således:

" (...) hvis der er bekymring for æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol i forhold til et barn eller en ung, vil kommunalbestyrelsen have pligt til at foretage en risikovurdering, inden forældre og netværk inddrages i sagen. Den foreslåede ordning vil indebære, at kommunen i sager, hvor der er indikationer på

eventuelle æresrelaterede konflikter, f.eks. tvangsægteskab eller genopdragelsesrejse eller negativ social kontrol, allerede i forbindelse med screeningen skal vurdere risikoen for barnet eller den unge, inden forældre eller netværk inddrages i sagen. Dette med henblik på beskyttelse af barnet eller den unge.”

Se mere om pligt til at udarbejde en risikovurdering **inden** forældre eller netværk inddrages i sagen i afsnittet om barnets lov under Kapitel 15 om lovgivning.

Hvornår skal du handle?

Man skal altid reagere med det samme, hvis der er frygt for eller tale om genopdragelsesrejser, tvangsægteskab, kvindelig omskæring, religiøse vielser eller tvungen forlovelse.

Sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol er behandlet i barnets lov. Men kommunerne har også pligt til at føre tilsyn med børn og unge under 18 år jf. SEL § 146. Denne forpligtelse gælder også børn og unge, der udsættes for negativ social kontrol og/eller vold begrundet i ære. Det samme gør sig gældende i forhold til den skærpede underretningspligt ved bekymring om mistrivsel.

Du skal altid reagere, hvis du er bekymret for eller har mistanke eller viden om, at et barn eller en ung er udsat for en æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol med fare for den unges udvikling og trivsel.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at de berørte ofte vil gå langt for at skjule, at de er udsat for en æresrelateret konflikt eller for negativ social kontrol. Men hvis den pågældende udviser flere faresignaler, eventuelt på tværs af generelle og specifikke symptomer og signaler, er der sandsynlighed for, at der er tale om en æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol.

Ligesom i andre sager om vold mod børn og unge, er der i sager om æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol en forøget risiko for, at barnet/den unge vil blive udsat for yderligere indskrænkninger eller vold, hvis forældrene får kendskab til, at barnet/den unge har henvendt sig til fagpersoner eller andre voksne. Det er derfor afgørende, at barnet/den unge bliver taget alvorligt fra første færd, og at man venter med at inddrage forældrene, til man kan sikre barnet/den unge mod eventuelle nye overgreb. Dette er desuden stadfæstet med barnets lov, hvor der er pligt til at lave risikovurdering på et barn/ung *uden* inddragelse af forældre og/eller netværk.

Det er desuden vigtigt at være opmærksom på, om der er yngre søskende i familien, der nu eller på sigt også kan være i risiko for at være eller blive berørt af en æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol.

Hvordan skal du handle?

Hvis du er bekymret for eller har mistanke eller viden om, at et barn eller en ung er udsat for en æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol, og du er bekymret for barnets/den unges udvikling og trivsel, skal du i første omgang rette henvendelse til din leder. I skal sammen vurdere, hvad I skal gøre, og om der evt. er behov for sparring i forhold til det videre sagsforløb.

Nedenfor kan du læse, hvordan du skal handle, alt efter om du har en bekymring, en mistanke eller konkret viden om en æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol. Se desuden *Action card*:

Myndighedspersoner, fagpersoner og frivillige med borgerkontakt – æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

Husk at du som fagperson har handlepligt i forhold til den skærpede underretningspligt (jf. SEL §153).

*Husk også, at en risikovurdering skal laves **uden** inddragelse af barnets/den unges forældre og/eller netværk jf. barnets lov.*

Ved bekymring

Ved bekymring for et barn/ung under 18 år baseret på nogle af de beskrevne tegn og signaler, men uden konkret mistanke eller viden om, at barnet/den unge er udsat for negativ social kontrol eller en æresrelateret konflikt, er det vigtigt i første omgang at drøfte med sin leder, hvordan sagen skal håndteres og evt. søge sparring (se afsnit om, hvor man kan få mere viden). Det kan f.eks. være, at det giver mening at aftale en bestemt periode med observation og evt. en samtale med barnet/den unge for at få mere afklaring. I skal vurdere, om der skal laves en underretning til kommunen. Hvis I laver en underretning, skal I samtidig lave en sikkerhedsplan for barnet/den unge (se mere om sikkerhedsplaner nedenfor). Familien må **ikke** orienteres om en evt. underretning.

I laver en underretning til Fredensborg Kommune ved at skrive til social@fredensborg.dk. Denne mail bliver tjekket løbende hele dagen - også på helligdage og i weekenden. Skriv konkret og objektivt, hvad I har hørt, oplevet eller set og hvornår, og beskriv gerne barnets/den unges situation, ressourcer og vanskeligheder. Fredensborg Kommune kvitterer for modtagelsen, og handlepligten ligger herefter hos myndigheden. I kan også ringe til Modtagelsen i Fredensborg Kommune på tlf.: 41 95 45 43. Modtagelsen kan give sparring og hjælpe jer videre.

Ved bekymringer om sociale indskrænkninger og kontrol, hvor man efter grundig overvejelse og drøftelse ikke laver en underretning, kan man overveje at tale med forældre/familie på et *generelt* plan om, hvad børn og unge har brug for, hvad trivsel er i et barns liv, og hvad der opleves som en god tilværelse med fritidsaktiviteter, venskaber mm.

Husk at du som fagperson har handlepligten, indtil sagen er overgivet til myndighed.

Ved konkret mistanke eller viden

Ved konkret mistanke eller viden om, at et barn/ung under 18 år er udsat for alvorlig negativ social kontrol eller en æresrelateret konflikt (f.eks. psykisk, fysisk eller seksuel vold/overgreb, trusler eller afstraffelse begrundet med ære, genopdragelsesrejser eller anden tvungen udrejse af Danmark, pres eller tvungen forlovelse, ægteskab mm.), er det vigtigt at gå til sin leder og sammen udarbejde en underretning til Fredensborg Kommune med det samme. Når I laver en underretning, skal I samtidig lave en sikkerhedsplan for barnet/den unge (se mere om sikkerhedsplaner nedenfor). Det er vigtigt, at I **ikke** orienterer forældre eller øvrig familie, men overlader det til myndigheder og specialister at vurdere, hvornår familien skal inddrages.

I laver en underretning til Fredensborg Kommune ved at skrive til social@fredensborg.dk. Denne mail bliver tjekket løbende hele dagen, også på helligdage og i weekenden. Skriv konkret og objektivt, hvad I har hørt, oplevet eller set og hvornår, og beskriv gerne barnets/den unges situation, ressourcer og vanskeligheder. Fredensborg Kommune kvitterer for modtagelsen og handlepligten ligger herefter hos myndigheden. I kan også ringe til Modtagelsen i Fredensborg Kommune på tlf.: 41 95 45 43, som kan give sparring og hjælpe jer videre.

Husk at du som fagperson har handlepligten, indtil sagen er overgivet til myndighed.

Særligt om genopdragelsesrejser

Koordinationsenheden mod genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold består af repræsentanter for den nationale sikkerhedskonsulentordning. Koordinationsenheden kan hjælpe kommuner, øvrige myndigheder og aktører samt borgere i sager, hvor der er kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung er i risiko for at blive eller er sendt på genopdragelsesrejse. Barnet eller den unge skal være dansk statsborger, eller have have/ have haft gyldig opholdstilladelse i Danmark. Koordinationsenheden kan hjælpe med gratis rådgivning, udarbejdelse af risikovurderinger, koordinering af konkrete sager og også afholde samtaler med barnet eller den unge. Samtalerne kan finde sted uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, når hensynet til barnets sikkerhed eller bedste taler for det. Med tilføjelser i retssikkerhedsloven (foråret 2024) er der kommet tydelig lovhjemmel til, at koordinationsenheden og kommunen kan dele nødvendige oplysninger uden samtykke fra det berørte barn eller forældremyndighedsindehaver. Kontakt den lokale sikkerhedskonsulent for at få hjælp fra koordinationsenheden mod genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold.

Kommunen har pligt til at videregive oplysninger om genopdragelsesrejser til Udlændingestyrelsen, når det drejer sig om udlændinge med opholdstilladelse i Danmark. Det skyldes, at der er mulighed for at fravige reglerne om fratagelse af opholdstilladelse ved længere udlandsophold i de tilfælde, hvor opholdet er ufrivilligt (som det er tilfældet ved en genopdragelsesrejse), når myndighederne er bekendt med årsagen. Der har tidligere været eksempler på unge, det er lykkedes at undslippe en genopdragelsesrejse eller andet ufrivilligt ophold i udlandet, men som ved tilbagekomst til Danmark er blevet afvist og sendt tilbage til det land, de flygtede fra - med begrundelse i ophør af opholdstilladelse i Danmark. Dette ønsker man at forebygge, hvilket bl.a. gøres ved at orientere Udlændingestyrelsen, der hermed kan lave en notits med en forklaring af forholdene på den pågældende borger. I håndbogen *Æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Håndbog til rådgivning på Voksenområdet* kan man læse følgende:

Kommunen skal efter udlændingelovens § 44c, stk. 1 løbende videregive relevante oplysninger til Udlændingestyrelsen (...), når kommunen har begrundet mistanke eller viden om en forestående, igangværende eller gennemført genopdragelsesrejse eller andet udlandsophold af negativ betydning for et udenlandsk barn med opholdstilladelse i Danmark. Oplysningerne kan videregives uden samtykke fra forældrene.

Det vil eksempelvis kunne være oplysninger om, at en udlænding i en periode ikke er mødt i skole eller er taget ud af skolen midt i skoleåret uden varsel. Det vil også eksempelvis kunne være oplysninger fra en udlænding om at skulle på et ferieophold efter forældrenes bestemmelse, men hvor udlændingen ikke er bekendt med opholdets nærmere indhold. Endvidere vil det f.eks. kunne være oplysninger om, at en forælder har udøvet vold mod barnet eller tvang over for barnet, forudsat at oplysningerne, herunder omstændighederne omkring volden og/eller tvangen, må antages at have betydning for vurderingen af, om der er tale om en genopdragelsesrejse eller andet udlandsophold af negativ betydning for udlændingen. Det vil f.eks. kunne være, hvis en forælder har udøvet vold mod barnet som en reaktion på, at barnet følger danske normer og værdier.

Oplysningerne har betydning for udlændingemyndighedernes vurdering af bl.a. om en udlændings opholdstilladelse ikke skal anses for bortfaldet til trods for et længerevarende ophold uden for landet, fordi udlændingen som mindreårig er sendt på genopdragelsesrejse eller andet udlandsophold af negativ betydning for udlændingen.

Uanset et udenlandsk barn er blevet myndig, skal kommunen videregive sådanne relevante oplysninger om gennemførte rejser og udlandsophold til Udlændingestyrelsen (...). Skema til indberetning kan findes på dette link:

http://www.nyidanmark.dk/-/media/Files/US/Application-forms/Indberetning/ib3_da.pdf

Akutte og alvorlige henvendelser

Henvendelser om akutte og alvorlige sager kan handle om genopdragelsesrejser eller andre former for ufrivilligt udlandsophold, livstruende vold, tvangsægteskab, religiøse vielser eller kvindelig omskæring. I disse tilfælde skal der handles mundtligt og med det samme, da barnet/den unge kan være alvorligt truet og have behov for beskyttelse og hjælp til at komme væk hjemmefra. Det er afgørende at udarbejde en sikkerhedsplan (se mere nedenfor) og tage kontakt til politi og/eller kommune med det samme. Ved akutte tilfælde skal I altid lave en mundtlig underretning. Politiet kan udarbejde en risikovurdering og eventuelt hjælpe med at bringe barnet/den unge i sikkerhed. Det er også vigtigt at være opmærksom på, om der er søskende i familien, der også kan have brug for hjælp, selvom de ikke er direkte involveret i konflikten.

Akut handling – Under 18 år

Hvis I står i en situation, hvor det kræver akut handling, skal I lave en mundtlig underretning til politiet på tlf.: 112 eller 114 og evt. til Modtagelsen i Fredensborg Kommune på tlf.: 41 95 45 43, hvis det er inden for rådhusets åbningstid. Uden for rådhusets åbningstid skal I tage kontakt til politiet på tlf.: 112 eller 114. Politiet kontakter herefter den sociale døgnvagt.

11. Voksne over 18 år – hvornår og hvordan skal du handle?

Hvornår skal du handle?

Man skal altid reagere med det samme, hvis der er frygt for eller viden om ufrivilligt udlandsophold, tvangsægteskab, kvindelig omskæring, religiøse vielser eller tvungen forlovelse.

Styrelsen for International Rekruttering og Integration har lavet håndbogen *Æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Håndbog til rådgivning på voksenområdet*, som man med fordel kan orientere sig i, når det drejer sig om borgere over 18 år.

<https://integrationsviden.dk/nyheder/handbog-til-radgivning-om-aeresrelaterede-konflikter-og-negativ-social-kontrol>

Da lovgivningen ikke giver samme mulighed for at gribe ind over for unge/voksne over 18 år, som for borgere under 18 år, kan fagpersoner og andre have svært ved at vurdere, hvornår og hvordan der skal handles. Da der ikke er skærpet underretningspligt overfor voksne (dvs. over 18 år), er det ofte den voksne selv, der skal henvende sig og bede om hjælp. Fag- og omsorgspersoner i den voksnes nærhed kan dog spille en stor rolle ved at støtte den voksne i at søge hjælp.

Kommunen kan handle ved:

- Henvendelser om vold og trusler fra ægtefælle eller familie

- Konflikter ved ønske om skilsmisse, homoseksualitet eller valg af ægtefælle eller kæreste, der strider mod familiens ønske
- Restriktioner i forhold til at være på arbejdsmarkedet eller vælge egen uddannelse

Det er vigtigt at være opmærksom på, at de berørte ofte vil gå langt for at skjule, at de er udsat for en æresrelateret konflikt eller for negativ social kontrol. Hvis den pågældende udviser flere faresignaler, eventuelt på tværs af generelle og specifikke symptomer, er der sandsynlighed for, at der er tale om en æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol.

Hvordan skal du handle?

Ved bekymring for unge/voksne over 18 år er det vigtigt altid at være opmærksom på, om der er børn i familien, der mistrives, og om der er behov for at foretage en underretning på dem.

Ved bekymring

Hvis du er bekymret for, at en ung/voksen over 18 år befinder sig i en æresrelateret konflikt eller er berørt af negativ social kontrol, skal du drøfte med din nærmeste leder, hvordan sagen bedst håndteres. Det kan være, I skal observere og følge den pågældende i en periode eller tale direkte med vedkommende selv. Overvej om der skal laves en sikkerhedsplan. Du kan også søge råd og sparring hos et rådgivningstilbud på området om, hvordan sagen bedst håndteres (se kapitel 14 om, hvor du kan hente mere viden og få rådgivning). Det er vigtigt **ikke** at kontakte forældre, ægtefælle, anden familie eller andre i bekendtskabskredsen, da det kan forværre situationen.

Hvis den berørte har børn, eller der er yngre søskende i husstanden, skal det undersøges, om der er fare for deres trivsel, og om der skal laves en underretning på disse børn.

Ved konkret mistanke eller viden

Ved konkret mistanke om at en ung/voksen over 18 år er udsat for alvorlige sociale restriktioner eller fysisk, psykisk eller seksuel vold begrundet med et stærkt æreskodeks, skal du kontakte din leder for sammen at lægge en plan for, hvordan sagen skal håndteres. Da det ikke er muligt at lave en underretning på voksenområdet, skal I finde ud af, hvordan I bedst kan hjælpe. Det kan være en mulighed at tale med vedkommende selv - også om muligheden for at komme på krisecenter og/eller at henvende sig til de relevante rådgivningstilbud og specialister på området for at få sparring på sikkerhedssituationen for den pågældende (se afsnit om, hvor du kan få mere viden). Rådgivningstilbud og specialister kan hjælpe med at lave en risikovurdering og hjælpe jer videre. Der skal udarbejdes en sikkerhedsplan (se afsnit nedenfor). Det er afgørende **ikke** at kontakte forældre, ægtefælle, anden familie eller andre i bekendtskabskredsen, da det kan forværre situationen.

Hvis den berørte har børn, eller der er yngre søskende i husstanden, skal det undersøges, om der er fare for deres trivsel, og om der skal laves en underretning på disse børn.

Særligt om ufrivilligt udlandsophold

Koordinationsenheden mod genopdragsrejser og ufrivillige udlandsophold og sikkerhedskonsulenterne kan hjælpe fagpersoner og borgere, der er bekymrede for ufrivillige udlandsophold. Koordinationsenheden kan bistå med hjælp i form af viden, hjælp til udarbejdelse af risikovurdering, koordinering mellem myndigheder mv. Kontakt den lokale sikkerhedskonsulent for hjælp og vejledning.

I håndbogen *Æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Håndbog til rådgivning på voksenområdet* kan man læse om handlemuligheder og -pligter ved ufrivilligt udlandsophold. Ufrivilligt udlandsophold kan antage forskellige former, men fælles for dem alle er, at det drejer sig om personer, der mod deres vilje enten er sendt til eller er efterladt i udlandet.

<https://integrationsviden.dk/nyheder/handbog-til-radgivning-om-aeresrelaterede-konflikter-og-negativ-social-kontrol>

Af håndbogen fremgår det, at kommunen i nogle tilfælde har mulighed for at hjælpe med udgifterne til hjemtransport af den voksne:

”Det er fastsat i bekendtgørelse om afholdelse af udgifter ved hjemtransport ved ufrivilligt ophold i udlandet på grund af æresrelaterede konflikter (BEK nr. 2675 af 28/12/2021). Det fremgår således af bekendtgørelsens § 1, at: ”Udenrigsministeriet eller en kommunalbestyrelse kan efter denne bekendtgørelse afholde udgifter til hjemtransport af personer fyldt 18 år med lovligt opholdsgrundlag i Danmark, der opholder sig ufrivilligt i udlandet som følge af genopdragelse, tvangsægteskab, tvungen forlovelse, religiøs vielse uden borgerlig gyldighed eller anden ægteskabslignende forhold, eller som følge af anden æresrelateret konflikt, og som ikke har egne midler til helt eller delvist at afholde udgifterne til hjemrejsen”. Det er ligeledes muligt at få refusion op til et vist beløb ved Styrelsen for International Rekruttering og Integration.”

For at afværge risikoen for, at opholdstilladelse i Danmark uretmæssigt fratages en udlænding, der ufrivilligt opholder sig i udlandet, skal man indberette sagen til Udlændingestyrelsen. Dette kan man gøre på følgende skema: http://www.nyidanmark.dk/-/media/Files/US/Application-forms/Indberetning/ib3_da.pdf

Akutte og alvorlige henvendelser

I akutte og alvorlige sager kan der være tale om genopdragelsesrejser og andre former for ufrivilligt udlandsophold, livstruende vold, tvangsægteskab, religiøse vielser eller kvindelig omskæring. I sådanne sager skal du handle med det samme, da den unge/voksne over 18 år kan være alvorligt truet og have behov for beskyttelse og hjælp til at komme i sikkerhed. Det er afgørende at udarbejde en sikkerhedsplan for borgeren (se nedenfor) og tage kontakt til kommune og/eller politi med det samme. Politiet kan udarbejde en risikovurdering og eventuelt hjælpe med at bringe den unge/voksne i sikkerhed.

Det er også vigtigt at være opmærksom på, om der er børn eller yngre søskende i familien, hvis trivsel kan være i fare, og som derfor også kan have brug for hjælp, selvom de ikke er direkte involveret i konflikten, og om der evt. skal laves en underretning på dem.

Akut handling – Over 18 år

Hvis I står i en situation, hvor det kræver akut handling, skal I kontakte politiet på tlf.: 112 eller 114. Politiet laver en risikovurdering og hjælper med at bringe borgeren i sikkerhed. I kan også altid kontakte sikkerhedskonsulent Sarah på tlf.: 21 46 15 70, e-mail: jz8t@kk.dk eller Maria på tlf.: 51 36 83 54, e-mail: vm93@kk.dk for sparring.

12. Sikkerhedsplan og opmærksomhedspunkter

Det er helt afgørende, at man altid i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol tager højde for den pågældende borgers sikkerhed – uanset om det er et barn, en ung eller en voksen. Desuden skal borgeren bringes i sikkerhed før forældre, ægtefælle eller familie får kendskab til en henvendelse eller underretning. Det er myndighederne der afgør, hvornår familie og/eller netværk eventuelt kontaktes, og risikovurdering laves **altid** uden inddragelse af forældre og/eller øvrig familie og netværk.

Sikkerhedsplan

Fagpersoner skal ved underretning og/eller konkret mistanke eller viden om alvorlig negativ social kontrol eller en æresrelateret konflikt (f.eks. fysisk, psykisk eller seksuel vold/overgreb, trusler eller afstraffelse begrundet med ære, genopdragelsesrejse eller anden tvungen udrejse af Danmark, pres eller tvunget forlovelse eller ægteskab mm.) udarbejde en sikkerhedsplan. En sikkerhedsplan er en konkret plan, som tager højde for forskellige scenarier og risici for borgeren, så alle parter ved, hvad der skal gøres i situationer, hvor der skal handles. En sikkerhedsplan skal skabe klarhed over:

- Hvad borgeren skal gøre, hvis situationen udvikler sig og spidser til
- Hvem borgeren kan kontakte, hvordan og på hvilke tider af døgnet
- Hvem borgeren evt. skal melde tilbage til og på hvilke tidspunkter for at sige, om alt er ok
- Hvem der reagerer og hvordan, hvis der er indgået aftale med borgeren om kontakt, og borgeren ikke vender tilbage på de aftalte tidspunkter

RED Rådgivning har udarbejdet en sikkerhedsliste for unge

(<https://etniskung.dk/files/Dokumenter/foldere/sikkerhedsliste.pdf>), som man med fordel også kan gennemgå i sager vedr. voksne. Listen beskriver, hvordan man skal håndtere mobiltelefon, computer, udseende med henblik på genkendelse, navn, adresse, post mm. Listen kan også bruges som opmærksomhedspunkter for fagpersoner.

Opmærksomhedspunkter

Hvis familie eller bekendte til en borger får kendskab til eller fornemmelse af, at fagpersoner eller myndigheder interesserer sig for borgerens trivsel og en mulig æresrelateret konflikt eller udøvelse af negativ social kontrol, kan det medføre, at familien forsøger at løse situationen selv. Familiens kendskab til den øgede opmærksomhed kan være med til at eskalere konflikten og på den måde øge den trussel, borgeren muligvis er udsat for. Man skal derfor være meget diskret omkring kontakt til borgeren og aldrig kontakte familie eller andre i omgangskredsen, når man underretter eller behandler sager om æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol.

- Drøft ikke din bekymring med borgerens familie eller bekendtskabskreds
- Sørg for fuld diskretion ved kontakt med borgeren - kendskab til øget opmærksomhed eller involvering af myndigheder kan eskalere situationen til skade for borgeren
- Kontakt ikke borgeren med sms eller andre beskeder på telefon, sociale medier, e-mail e.l. pga. fare for overvågning
- Lav en sikkerhedsplan eller sørg som minimum for, at borgeren ved, hvem han/hun kan kontakte, hvis situationen bliver værre eller eskalerer på anden vis

13. Sikkerhedskonsulentordning og koordinationsenheden mod genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold

Den nationale sikkerhedskonsulentordning og koordinationsenheden mod genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold er forankret i Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (MÆRK). Begge ordninger tilbyder rådgivning og hjælp i sager vedr. borgere både under og over 18 år.

Pr. 7. marts 2024 er sikkerhedskonsulentordningen og koordinationsenheden mod genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold indskrevet i barnets lov som §§ 172 a.-c. Der er desuden foretaget tilføjelser til retssikkerhedsloven, så der fra marts 2024 er tydelig lovhjemmel til deling af nødvendige oplysninger mellem kommuner og sikkerhedskonsulenter/koordinationsenhed uden samtykke fra det berørte barn/ung og forældremyndighedsindehavere, såfremt hensynet til barnets eller den unges sikkerhed eller bedste taler for det.

Sikkerhedskonsulenter

Sikkerhedskonsulenterne er forankret i København, Aarhus, Odense og Aalborg Kommune og fungerer som et nationalt team, der kan benyttes af alle landets kommuner. Sikkerhedskonsulenterne er en rådgivende funktion, der ikke har selvstændig myndighed. Det er myndigheder som kommune og politi, der støtter og hjælper borgeren. Sikkerhedskonsulenterne er særligt uddannet til at give specialiseret hjælp og rådgivning for borgere både under og over 18 år, til udarbejdelse af risikovurdering og sikring af borgerens sikkerhed og tryghed. Sikkerhedskonsulenterne kan bistå med gratis vejledende rådgivning i konkrete sager, hvor der er kendskab til eller grund til at antage, at der er tale om en æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol, og de kan afholde samtaler med den berørte borger og hjælpe med at koordinere sagsgange mv. på tværs af myndigheder og relevante aktører. Såfremt hensynet til barnets eller den unges sikkerhed eller bedste taler for det, kan sikkerhedskonsulenter og kommune dele oplysninger uden samtykke fra barnet/den unge selv og forældremyndighedsindehavere.

For fagpersoner tilpasser sikkerhedskonsulentens sin rådgivning til det specifikke behov i sagen, som bl.a. kan handle om 1. hvorvidt ære spiller en rolle i sagen og hvilke særlige forholdsregler, man skal være opmærksom på, 2. vejledning om foranstaltninger, der kan iværksættes inden for lovgivningens rammer med henblik på at skabe sikkerhed på både børne- og voksenområdet og 3. direkte støtte til den pågældende borger om sikkerhed og handlemuligheder.

Kontakt til sikkerhedskonsulenter:

Sarah, tlf.: 21 46 15 70, jz8t@kk.dk

Maria (særligt ved genopdragelsesrejser), tlf.: 51 36 83 54, vm93@kk.dk

Koordinationsenheden mod genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold

Koordinationsenheden mod genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold kan hjælpe fagpersoner og borgere, der er bekymrede for genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold. Dette gælder både borgere under og over 18 år. Koordinationsenheden består af repræsentanter for den nationale sikkerhedskonsulentordning. Koordinationsenheden kan bistå kommuner og andre relevante myndigheder i sager, hvor der er kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung er i risiko for at blive eller allerede er sendt på genopdragelsesrejse eller ufrivilligt udlandsophold. Koordinationsenheden yder rådgivning ifm. udarbejdelse af risikovurderinger, koordinerer rådgivningen i sager om genopdragelsesrejser for børn og unge med øvrige myndigheder og relevante aktører. Koordinationsenheden kan desuden afholde samtaler med barnet/den unge, som kan finde sted uden

samtykke fra forældremyndighedsindehavere, såfremt hensynet til barnets sikkerhed eller bedste taler for det. Kontakt den lokale sikkerhedskonsulent for hjælp og vejledning.

14. Her kan du hente mere viden og få rådgivning

Der findes flere steder, hvor både myndigheds- og fagpersoner, borgere udsat for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol samt øvrige personer omkring dem kan henvende sig for at få råd og vejledning:

Modtagelsen i Fredensborg Kommune: Modtagelsen kan rådgive om håndtering af sager, bringe en sag ind i kommunen eller henvise til yderligere rådgivning mv. Modtagelsen kan kontaktes på tlf.nr.: 41 95 45 43

Sikkerhedskonsulenterne: Den nationale sikkerhedskonsulentordning er forankret i Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (MÆRK). Sikkerhedskonsulenterne yder gratis rådgivning og hjælp i konkrete sager for borgere såvel som fagpersoner, og kan benyttes af alle kommuner. Sikkerhedskonsulenterne kan bl.a. bistå med rådgivning om håndtering af sager, screening og udarbejdelse af risikovurdering, henvisning til og koordinering af aktører i sagsforløbet og opfølgning på sager. For fagpersoner tilpasser sikkerhedskonsulent sin rådgivning til det specifikke behov i sagen, som bl.a. kan handle om 1. hvorvidt ære spiller en rolle i sagen og hvilke særlige forholdsregler, man skal være opmærksom på, 2. vejledning om foranstaltninger, der kan iværksættes inden for lovgivningens rammer med henblik på at skabe sikkerhed på både børne- og voksenområdet og 3. direkte støtte til den pågældende borger om sikkerhed og handlemuligheder. I Fredensborg Kommune kan sikkerhedskonsulent Sarah kontaktes på tlf.nr.: 21 46 15 70/ jz8t@kk.dk eller sikkerhedskonsulent Maria (særligt ved genopdragsrejser og ufrivilligt udlandsophold) på tlf.nr.: 51 36 83 54/ vm93@kk.dk

Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (MÆRK): MÆRK koordinerer den samlede nationale indsats mod æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. På hjemmesiden kan man læse meget mere, finde relevant information mv. www.nc-maerk.dk

RED Rådgivning: RED Rådgivning er et landsdækkende tilbud om professionel rådgivning om æresrelaterede konflikter. RED Rådgivning rådgiver både unge, voksne, forældre og fagpersoner, der enten oplever eller arbejder med æresrelaterede konflikter. Borgere kan henvende sig til RED Rådgivnings hotline døgnet rundt, og det er gratis og anonymt. Red Rådgivning kan kontaktes på tlf.nr.: 32 95 90 19 og 70 27 76 66 (døgntåbent hotline).

RED Safehouse driver to sikre og skjulte opholdssteder for unge på flugt fra æresrelaterede konflikter omhandlende negativ social kontrol, æresrelateret vold, tvangsægteskab eller trusler herom. RED Safehouse har høj sikkerhed og en traumeorienteret og individuel socialpædagogisk indsats, der hjælper til at skabe tryghed og struktur omkring den unge.

RED+ er et rådgivnings- og krisecentertilbud til minoritetsetniske LGBT+ personer, der oplever negativ social kontrol eller en æresrelateret konflikt. Det er for alle køn i aldersgruppen 16-30 år. (www.red-center.dk/redplus/)

VISO: VISO yder gratis rådgivning og udredning om æresrelaterede konflikter. VISO tilbyder rådgivning og udredning til fagpersoner, når en borger er udsat for en æresrelateret konflikt. Rådgivningen kan f.eks. indeholde risikovurdering, faglig sparring og samtaler med den unge. Derudover kan VISO også bidrage til at opkvalificere fagpersoners viden på området. VISO kan kontaktes på tlf.nr.: 72 42 37 00

Udenrigsministeriet vedr. ufrivillige udlandsophold: Hvis man er bekymret for eller har viden om, at en ung eller voksen udenlandsk statsborger med opholdstilladelse i Danmark risikerer at blive sendt til udlandet mod sin vilje, skal man kontakte udenrigsministeriet på tlf.nr.: 33 92 11 12 (døgnåbent).

Udlændingestyrelsens vejledningstjeneste vedr. tvangsægteskab og opholdstilladelser: Kan oplyse om regler/muligheder for at bevare opholdstilladelse, hvis en borger ønsker skilsmisse som følge af negativ social kontrol, en æresrelateret konflikt eller fysisk/psykisk vold. Hotline kan kontaktes på tlf.nr.: 70 26 28 18.

Udlændingestyrelsens hotline til børn og unge: Børn og unge med opholdstilladelse i Danmark, som er udsat for negativ social kontrol og f.eks. frygter genopdragelsesrejse eller tvangsægteskab, kan ringe til Udlændingestyrelsens hotline på tlf. nr.: 70 26 28 18 på alle hverdage kl. 9.00-15.00.

Søstre mod vold og kontrol: Frivilligt fællesskab af kvinder i Odense, der alle har oplevet negativ social kontrol, og som hjælper andre kvinder bl.a. gennem samtaler. De kan kontaktes på e-mail: kontakt@soestremodvoldogkontrol.dk

Børns Vilkår – Børnetelefonen: Børns Vilkårs frivillige rådgivere er blevet opkvalificeret til at kunne håndtere henvendelser fra børn og unge vedr. æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Det er gratis og anonym rådgivning. Børnetelefonen kan kontaktes på tlf.nr.: 116 111

Danner, Sig det til nogen – migrant: Et ambulante rådgivningstilbud med det formål at sikre, at voldsudsatte kvinder får hjælp til at bryde med og håndtere konsekvenserne af vold og negativ social kontrol. Kan kontaktes på tlf.nr.: 33 33 00 47

Sabaah: Rådgivning til LGBT+ personer med etnisk minoritetsbaggrund. Sabaah råder også over et forældre-netværk og samtalegrupper. Kan kontaktes på tlf.nr.: 33 23 20 00

InsideOut: Rådgivning og gruppeforløb for mennesker, der har brudt med eller vil bryde med bl.a. negativ social kontrol, samt til pårørende og fagfolk. Kan kontaktes på tlf.nr.: 70 60 52 78

Lev Uden Vold: Lev Uden Vold yder hjælp og rådgivning om vold i nære relationer – både til den voldsudsatte, til voldsudøver, pårørende eller fagperson – enten telefonisk eller via chat. Telefonrådgivningen er døgnåben året rundt, mens chatten har åbent på udvalgte tidspunkter. Lev Uden Vold tilbyder også juridisk rådgivning. Den juridiske rådgivning er målrettet fagpersoner, der ringer på vegne af en voldsudsat og har konkrete juridiske spørgsmål i relation til vold i nære relationer. Lev Uden Vold kan kontaktes på www.levudenvold.dk/hjaelp-og-raadgivning eller tlf.nr.: 1888 (døgnåben hotline)

15. Lovgivning

En række forskellige love har derfor betydning for indsatsen mod æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol, herunder serviceloven, straffeloven, udlændingeloven, cpr-loven, ægteskabsloven og fra januar 2024 barnets lov. For uddybende information om det lovmæssige henvises til de relevante lovgivninger.

Barnets lov – om risikovurdering

I barnets lov § 18 fremgår det, at hvis kommunalbestyrelsen har viden om eller grund til at antage, at et barn eller en ung har behov for hjælp eller støtte efter denne lov, skal kommunalbestyrelsen foretage en screening, der skal afklare problemstillingens karakter. Der står endvidere i § 18, stk. 3, at hvis vurderingen

baseret på en sådan screening viser, at der kan være tale om æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol, har kommunalbestyrelsen pligt til at foretage en risikovurdering, **inden** barnets eller den unges forældre og netværk inddrages i sagen. I bemærkningerne til loven uddybes det således:

” (...) hvis der er bekymring for æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol i forhold til et barn eller en ung, vil kommunalbestyrelsen have pligt til at foretage en risikovurdering, inden forældre og netværk inddrages i sagen. Den foreslåede ordning vil indebære, at kommunen i sager, hvor der er indikationer på eventuelle æresrelaterede konflikter, f.eks. tvangsægteskab eller genopdragelsesrejse, eller negativ social kontrol, allerede i forbindelse med screeningen skal vurdere risikoen for barnet eller den unge, inden forældre eller netværk inddrages i sagen. Dette med henblik på beskyttelse af barnet eller den unge.”

I forlængelse heraf fremgår det af lovens bemærkninger, at der med barnets lov er fastsat en række særregler, som indebærer en fravigelse af gængse regler, hvilket bl.a. gælder bestemmelserne i § 18, stk. 3, og det præciseres, at der som led i udarbejdelsen af en risikovurdering for barnet eller den unge kan udveksles oplysninger uden forudgående samtykke fra den registrerede – hvilket i denne type sager oftest vil være forældrene.

For så vidt angår udvekslinger af oplysninger om sagen i Infohus Kommune efter § 18, stk. 3, uddybes det i bemærkningerne til loven, at udveksling af oplysninger som udgangspunkt sker med hjemmel i retsplejelovens § 115, der giver mulighed for, at politiet og en række andre myndigheder kan udveksle oplysninger om rent private forhold, når det er nødvendigt af hensyn til kriminalitetsforebyggende arbejde.

For så vidt angår deling af oplysninger mellem kommune og sikkerhedskonsulenter, er der foretaget tilføjelser til retssikkerhedsloven, hvor der fra marts 2024 er kommet tydelig lov hjemmel til deling af oplysninger mellem kommune og sikkerhedskonsulenter uden samtykke fra barn eller forældremyndighedsindehavere.

Øvrig relevant lovgivning på området

Kommunerne har pligt til at føre tilsyn med børn og unge under 18 år, hvilket betyder, at man som kommune har pligt til at være opsøgende.	Læs mere i servicelovens §146 om kommunens tilsynspligt over for børn og unge.
Når du er offentligt ansat, har du skærpet underretningspligt. Det betyder, at du skal underrette kommunen, hvis du er bekymret for et barns/ungs udvikling og trivsel. Den skærpede underretningspligt går forud for tavshedspligten og er personlig, hvilket betyder, at du selv er forpligtet til at lave en underretning.	Læs mere i servicelovens §153 om den skærpede underretningspligt.
Kommunen skal sørge for, at borgere over 18 år, der henvender sig pga. æresrelaterede konflikter, får mulighed for at få gratis rådgivning. Såfremt det vurderes, at borgeren risikerer at blive eller allerede er udsat for en alvorlig æresrelateret konflikt, skal borgeren tilbydes en handleplan. Handleplanen skal bl.a. indeholde en risikovurdering, oplysninger om borgerens aktuelle situation samt overvejelser om relevante støttemuligheder.	Læs mere i servicelovens §12a om handleplaner for voksne udsat for æresrelaterede konflikter.
Kommunen skal tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig. For kvinder både med og uden børn, der har været udsat for vold, trusler om vold eller tilsvarende kriser i familie- eller samlivsforhold gælder særligt, at kommunen skal tilbyde midlertidigt ophold.	Læs mere i servicelovens §§109-110 om midlertidigt ophold.

<p>Ifølge dansk lovgivning er tvang strafbart. Og den som ved vold eller trusler om vold eller frihedsberøvelse tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget, eller til f.eks. at indgå ægteskab eller bære en beklædningsgenstand, der skjuler vedkommendes ansigt, kan straffes med op til fire års fængsel.</p>	<p>Læs mere i straffelovens §260 om ulovlig tvang.</p>
<p>Hvis forældre sender deres barn til udlandet til forhold, der bringer barnets sundhed eller udvikling i alvorlig fare (f.eks. på genopdragelsesrejse), kan de straffes med op til fire års fængsel. Loven medfører endvidere, at det er muligt enten at nægte at udstede eller at inddrage et barns pas, når der er grund til at antage, at barnet vil blive sendt på et sådant ophold.</p>	<p>Læs mere i straffelovens §215a om kriminalisering af forældre, der sender deres børn til udlandet.</p>
<p>Hvis man som forælder, ægtefælle eller anden pårørende, som tilhører eller har (haft) nær tilknytning til husstanden, gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd med henblik på at styre den anden, herunder ved udøvelse af negativ social kontrol, kan man straffes for psykisk vold med bøde eller op til tre års fængsel.</p>	<p>Læs mere i straffelovens §243 om psykisk vold.</p>
<p>Hvis man uberettiget ved hjælp af en GPS eller et andet lignende apparat registrerer en andens færden, kan man straffes med bøde eller op til seks måneders fængsel.</p>	<p>Læs mere i straffelovens §264b om forbud mod uberettiget overvågning via GPS freds- og æreskrænkelser.</p>
<p>Se endvidere bl.a. straffeloven vedr. vidnetrusler (§ 123), vanrøgt (§ 213), stalking (§ 242), fysisk vold (§§ 244 og 245), ulovlig frihedsberøvelse (§ 261) og ulovlige trusler (§ 266).</p>	<p>Øvrige bestemmelser i straffeloven.</p>
<p>Udlændingelovens § 44c, stk. 1 vedr. begrundet mistanke eller viden om genopdragelsesrejser og lignende rejser med negativ betydning for en udlænding med opholdstilladelse i Danmark.</p>	<p>Læs mere i udlændingelovens § 44c, stk. 1</p>